

Učiteljski Tovariš.

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Slov. in istrsko-hrvaškemu učiteljstvu! — Kompromis. — Skerbinčeva petindvajsetletnica v Višnji gori. — Govor dr. Tavčarja pri proračunski razpravi 20. marca t. l. — Šolstvo v podrobni proračunski razpravi. — Zmes. — Dopis. — Društveni vestnik. — Kujiževnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Slov. in istrsko-hrvaškemu učiteljstvu!

Po sklepu upravnega odbora v seji dne 31. marca t. l. se bo vršila XIV. glavna skupščina „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ dne 14., 15. in 16. avgusta t. l. v Trstu.

Predavanja in predlogi za glavno skupščino se morajo prijaviti do 1. julija t. l. podpisanemu vodstvu, obenem naj se naznani dotični govornik.

Poslane teme in stavke razglasimo takoj, ko se nam pošljejo.

Cenjena „Zavezina“ društva prosimo, da naj izvolijo pri svojih zborovanjih delegate v zmislu § 7., lit. e „Zavezinih“ pravil. Delegati naj se nam prijavijo do 25. julija. Izvolite delegate, ki se bodo glavne skupščine tudi udeležili.

Društvene „izkaze“ dobe gg. predsedniki ob pravem času v roke.

Gg. blagajnike „Zavezinih“ društev pa prosimo, da pošljejo v zmislu § 7., lit. b „Zavezinemu“ blagajniku letni donesek do konca maja.

Vodstvo „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

V Ljubljani, dne 5. aprila 1902.

Tajnik:

Drag. Česnik.

Predsednik:

L. Jelenc.

Škerbinčeva petindvajsetletnica v Višnji gori.

Vedno se je pričakovalo, da bo kako spretnejše pero popisalo, kako je naš priljubljeni gospod nadučitelj Janko Skerbinec obhajal petindvajsetletnico svojega težkega, a uzornega službovanja v Višnji gori.

Cela ta stvar je sicer zakasnjena, a vendar vredna, da se otme pozabljenosti.

Že Karol Veliki je rekel, da moramo narod izobraževati, ako hočemo, da napredujemo v omiki in gmotnem stanju. To ljudstvo od dne do dne bolj izprevideva, zato pa tudi večkrat javno pokaže, kako ve ceniti zasluge vestnih in požrtvovalnih ljudskih učiteljev.

V dokaz temu bodi mi dovoljeno, da podam le nekaj črtic o tej slavnosti. Na zahvalno nedeljo je bilo zjutraj

Kompromis.

„Obramba revnih celjskih razredov, ki se pri obstoječih razmerah v doglednem času ne razširijo niti najmanj, izerpa pa popolnoma podporo, ki jo uživamo od drugih slovenskih strank in velja nas najboljše naše moči.“

„Slov. Narod“ št. 68.

Celje je postalo svetovno znano mestece. Svoje zgodovinske važnosti neče izgubiti na nobeden način. Kakor so svoje dni belili celjski grofje mnogim mogočnejem lase, tako belijo današnji celjski uktravistični (?) štirje razredi vsem politikom glave. Kakor je moralo pasti radi celjskih vsporednic Windischgrätz-Plenerjevo ministrstvo, prav tako se lahko pripeti tudi Körberjevemu ministrstvu in na ta način odneso celjske vsporednice štajersko „zaspano politiko“ k večnemu počitku.

Ta uvod naj si zabileži slovenska politika v svoje „anale“.

Mnogo prahu je vzdignila postavka „Celje“ v avstrijskem političnem svetu. Mnogo črnila se je že porabilo o onem pomenljivem, ali recimo boljše, slučajnem glasovanju, kjer je slovenska pravična stvar zmagala z usodnim številom 33. — Mnogo hrupa je takrat nastalo ‚pro‘ in ‚contra‘; a še več je povzročil hrupa v avstrijskem političnem časopisju „Slov. Narod“ s svojo 86. številko z dne 24. marcija t. l., kjer je

in ob desetih z lece oznanjeno, da bo v proslavo 25letnice, kar je gospod nadučitelj v Višnji gori, v sredo 6. nov. 1901 ob 8. uri zjutraj slovesna sv. maša v mestni cerkvi, in naj se v to svrhu vsa šolska mladina zbere točno ob 3/4 8. v šolskih prostorih.

V ponedeljek radi sejma ni bilo šolskega pouka, v torek pa v 3. razredu tudi ne, ker je bil gospod nadučitelj pri seji e. kr. okrajnega šolskega sveta v Litiji; zato se je nudila prilika, da je bilo mogoče šolske prostore prav lepo dekorirati, ne da bi bil slavljenec o tem kaj vedel.

Zjutraj ob 3/4 8. je bila zbrana vsa šolska mladina v krasno okinčani šolski sobi, odkoder je šla potem paroma s šolsko zastavo med slovesnim pritrkovanjem zvonov v mestno cerkev, kjer je bila slovesna sv. maša. Pri sv. maši so bili navzoči tudi vsi župani, udje kraj. šol. sveta in veliko družega ljudstva. Službo božjo je povelečevalo lepoubrano in mogočno cerkveno petje pod vodstvom slavljenca.

zagledal beli dan uvodni članek: **Celje**. Jedro tega članka se osredotočuje v teh-le stavkih: „Slovanske stranke se vesele dosežene zmage in tudi mi se veselimo od srca, čeprav si ne prikrivamo, da je le efemernega pomena. Nemški naskoki na celjske razrede se bodo ponavljali, in kar se Nemcem ni posrečilo v petek, se jim lahko posreči pri drugi priliki.

Ali je res popolnoma nemogoče, da bi se glede celjskih razredov dosegel pameten in pravičen kompromis? Sedaj vise celjski razredi takorekoč v zraku in kar je najhujše, vse naše narodno politično delo v parlamentu je pravzaprav omejeno le na obrambo Celja. Zaradi Celja ne moremo nikamor naprej in ne morejo naši poslanci začeti nobene druge večje akcije. Kaj bi rekli Poljaki in Čehi, če bi jih danes pozvali, naj podpirajo n. pr. veliko akcijo za pridobitev slovenske srednje šole na Goriškem ali v Trstu, danes, ko je radi obrambe Celja nastal tak vihar.

Obramba revnih celjskih razredov, ki se pri obstoječih razmerah v doglednem času ne razširijo niti najmanj, izerpa popolnoma podporo, ki jo uživamo od drugih slovanskih strank in velja nas najboljše naše moči. To so momenti, ki nam grene veselje na doseženo zmago in nam narekuje nasvet, naj bi štajerski Slovenci vzeli v pretres misel, kako bi se dosegel kompromis. Kot zmagovalci to lažje store, ne da bi se ponižali, a da je samo potom kompromisa mogoče to zadevo uravnati in dobiti zopet proste roke za druge zadeve, tega menda nihče ne bo tajil.“ —

Prihodnja številka „Slov. Naroda“ je pa objavila nekak pogoj, pod katerim se skleni eventualni kompromis. Vsak treznomislec in dalekoviden politik se je razveselil teh v istini daleč segajočih in za ravnokar povzročeno vznemirjenje pomirjajočih besedij, le oni politiki se niso razveselili teh besed, katerim gre pšenica edino le v klasje ob času bobnečih fraz, narodnostnega šundra in „zaspane politike“. In vzdignil se je pristno (!?) narodni (!?) „Slovenec“ ter objavil prvo kukavičje jajce v obliki „brzobjavnega ogorčenja“. To ogorčenje — javno namreč — ima pa ravno tista tla, kakor sklicevanje „Slovenčeva“ na katoliško zavednost „Kranjskih analfabetov“, ki tvorijo nepremagljivo gardo — ?! — klerikalne stranke. Realni politiki zelene Štajerske so se temu ogorčenju smijali prav iz srca. Kmalu po tem „brzobjavnem ogorčenju“ je objavil „Slovenec“ nekako vže pripravljeno izjavo, katero so

Po končani službi božji se poda šolska mladina med slovesnim zvonjenjem in spremstvom duhovščine krajnega šolskega sveta, županov itd. zopet nazaj v šolo.

Tukaj je čestital gospodu nadučitelju najprej gospod župnik Konrad Texter, potem gosp. predsednik kraj. šol. sveta Mihael Omahen in v imenu zbranih županov iz višenjske okolice pa gospod mestni župan Štefan Pirnat. Jubilanta je v posebno lepil in pristrčnih besedah pozdravil g. Omahen in naposled rekel: „Zastonj bi se trudil iskati nadalje primernih besedi, da bi se Vam zadostno zahvalil na Vašem uzornem in zares požrtvovalnem delovanju za šolo, občino in cerkev skozi celih dolgih 25 let. Izražam samo odkritosrčno željo, da bi ostali zdravi, veseli in srečni še dolgo vrsto let med nami! V znak naše neomejene hvaležnosti in odkritosrčnega priznanja blagovolite sprejeti ta-le skromen spominek.“ (Pri teh besedah podal je gospodu nadučitelju dragocen srebrn tintnik in zlato pero v vrednosti 180 kron.) V srebrni tintnik so vrezane sledeče besede: „V spomin

pa menda edino le oni videli, ki so jo spisali, oziroma podpisali. In mnogim je ta izjava prišla kakor nalašč, zakaj s to izjavo so si dali nekako zadoščenje za vso ono „nesramno gonjo, ki jo je vprizoril „Slov. Narod“ proti „zaspani štajerski politiki“, in drugič si je marsikdo mislil, da se pri takem kompromisu ne bo dalo računati mastnih „zaslužkov“! „Slovenčeva“ stranka šla je še dalje. Mobilizovala je ves pisoči aparat svoje stranke in kukavičja jajca so zagledala beli dan po vseh, količkaj po klerikalnem duhu dišečih časopisih širne Avstrije, posebno sta se pa udinjala ljubljanskim „ogorčencem“ praška „Politik“ in dunajski „Vaterland“. Slednji dokazuje s pedagoškega stališča v stvarnem članku potrebo vsaj dosedanje uredbe dotičnega celjskega gimnazija, in je ta list posredno naravnost proti vsakemu kompromisu?!

Kako stvaren in s pedagoškega stališča utemeljen, članek mora biti ta „Vaterlandov“ članek, dokazuje že najbolj to dejstvo, ker je onemu istemu „Vaterlandu“ Celje „fremdes Gebiet“ in dunajski Čehi s pedagoškega stališča po „Vaterlandu“ — niso potrebni osnovnih šol v materinščini.

„Slovenec“ prinaša še vedno dan na dan razne dopise, seveda naročene s Štajerskega, kjer se „štajerski Slovenci možato oglašujejo in izjavljajo, da so oni proti vsakemu takemu nasvetu.“

Kam pa pripelje človeka slepa strast, ko mora pisati inspirirane članke zoper lastno prepričanje, izpoznamo iz članka, priobčenega v „Slovenec“ št. 74. pod firmo „Celjska gimnazija“ s Štajerskega, kjer člankar jasno!? in odločno!? govori. Pribijmo naslednja argumenta v dokaz klerikalne konfuznosti in v dokaz štajerske „zaspanosti“.

1.) Znano je, da je omika in olika vsakega dijaka odvisna od dveh činiteljev, namreč od doma in od šole. Šola da izobrazbo svojim učencem lahko, če tudi v kakem trgu (Žalec) ali v kakej vasi (Št. Jurij) stoji. To se pravi, učenci postanejo lahko dobri Latinci, izvrstni Grki, znajdljivi matematiki in fiziki, tudi če se podučujejo v vasi ali v trgu. To pa nikakor ne zadostuje. Vsak abiturijent (in naši abiturijenti so že 20 let stari, če ne že več) bi moral vsaj kolikor toliko življenje poznati, življenje v vseh njegovih fazah, življenje v njegovi mnogoličnosti. Da za spoznavanje življenja trg ali vas (kjer se ne vidi mnogo več, kakor kako se gnoj kida, kako se krave molzejo, ovce strižejo in krompir sadi) za odgojo gimnazijcev ni pravi

25letnega uzornega službovanja v Višnji gori izrekajo blagorodnemu gospodu Janku Skerbinecu župani ušolanih občin in krajni šolski svet svojo najtoplejše zahvalo in priznanje. Višnja gora, 6. novembra 1901.“

Takoj potem je stopila pred jubilanta belo oblečena deklica, mu sledeče čestitala in naposled podala prekrasen šopek cvetic: „Blagorodni gospod nadučitelj! Veleccenjena gospoda! Z veseljem se pridružujem tudi jaz, veleccenjena gospoda, Vašemu slavlju našega ljubljenelega gospoda nadučitelja v imenu nas učenk. Ni nas malo, vsaj za menoj niso le pričujoče, ampak tudi vse one, ki so v teku zadnjih 25 let hodile v to šolo in se danes z nami vred hvaležno spominjajo tu od Vas sprejetih dobrot. V imenu vseh teh stojim tu pred Vami, blagorodni gospod nadučitelj!

25 let ste tu pri nas, 25 let vodite to šolo, 25 let se trudite z vsemi silami, podati mladini razne potrebne znanosti. Koliko truda in dela! Majhne prihajamo, velike pa odhajamo!

kraj, je očitno. Življenje se spoznava le v večjih mestih, kjer so različni stanovi, različna podjetja, kjer je zastopana kolikor toliko tudi veđa in umetnost. In to spoznanje življenja je po mojem mnenju več vredno, kakor vsi grški aoristi in Horacijeve ode in še trigonometrija povrh. Le v mestih vidi dijak, kako se omikani ljudje vedejo in kretajo, le v mestih se lahko razširi dijaku duševni obzor. Naj mi tukaj nobeden ne ugovarja, da se zamujeno lahko na univerzi popravi. Naši abiturijenti so že prestari, kakor da bi se dali na univerzi mikati in likati. „Ura zamujena, ne pride več nobena.“ Žalčani in Št. Jurčani bodo sami pripoznali, da v njih krajih ni atmosfera, da bi se dijaki izobraževali, saj bi morala pretežna večina na kmetih stanovati.

2.) Bi eventualna gimnazija v Žaleu ali v Št. Juriju čez tri ali štiri leta za sušico umrla. Kajti dijaštvo žalske gimnazije bi se rekrutiralo le iz zapadnega dela celjskega, iz vranskega in gornjegrajskega okraja. Vsi dijaki pa v severnem, južnem in vshodnem delu celjskega okraja, dalje vsi dijaki iz celjskega mesta in okolice (in teh je 49), dalje vsi dijaki iz laškega, sevniškega, breškega, kozjanskega in šmarskega okraja bi obtičali v Celju v nemški gimnaziji. Kajti tega si gospod dr. Tavčar naj nikar ne domišljuje, da bodo celjski Slovenci in celjski okoličani njegovemu kompromisu na ljubo svoje otroke dajali v kako vas blizu Št. Jurja ali Žalca h kakemu kmetu stanovati. Po našem računu bi šteli vsi štirje nižji razredi žalske ali šentjurske gimnazije v najugodnejšem slučaju 40 dijakov. In tako bi dobila učna uprava in bi imeli naši nasprotniki dokaz, da se slovenske spodnje gimnazije na Spodnjem Štajerskem ne drže. V Celje bi tudi ne mogli več, ker bi se tej pravici po kompromisu odpovedali. G. dr. Tavčar naj tudi nikakor ne prezre, da ima celjska gimnazija pripravnico nalašč za slovenske dijake, da je sploh vse za lov na slovenske dijake pripravljeno.

Prijatelji pri „Slovenu“! Ako ta fakta drže, zakaj pa zida ljubljanski škof svojo gimnazijo na ljubljanskem polju? Gimnazijci v Žaleu ali v Št. Juriju bi vsaj videli gnoj kidati, krave molzti in ovce stričiter krompir peči, dijaki škofovega zavoda pa še tega ne. Potem se ne čudite, da se borimo z vsemi „štirimi“ proti škofovem zavodom.

Škof Bonaventura et consortes si naj torej konsekvantno tretjemu argumentu nikar ne domišljujejo, da bodo

Nič ne prinesemo, a z bogatimi zakladi raznega znanja se vsako leto poslavljamo od Vas. 25 let — koliko žalosti in grenkosti — prosimo odpustite — provročene ne po naši hudobiji, pač pa po naši lahkomišelnosti. A omagali niste! Navzlic trudu in grenkosti ste šli vedno svojo pot naprej: vedno ljubeznivo, vedno požrtovalno, vedno goreče nas učec in svareč. Zato se lahko danes ponosno ozirate na svoje 25letno plodonosno delovanje pri nas. Pa tudi me se s ponosom oziramo na Vas, našega ljubljeneega nadučitelja, ki ste vedno živeli in še vedno živite in gorite za šolo, ki ste ljubili in še ljubite učeco se mladino. Zato presrečna zahvala za ves Vaš trud in napor!

Ljubega Boga hočemo vedno prositi za Vas in Vaših blagor. Kot viden izraz naše zahvale pa sprejmite ta skromen šopek cvetlic ter glasen klic: Bog Vas blagoslovi in živi! Živio!

Končno se je slavljencu zahvalil še učenec 3. razreda, mu podal kot znak otroške hvaležnosti lepo podobo sv. Ivana Nepomuka in tako-le govoril: „Blagorodni gospod nad-

Slovenci njim na ljubo pošiljali svoje otroke v vas Št. Vid in ta zavod mora po „Slovenčevem“ računu čez tri ali štiri leta umreti za sušico.

Seveda „Edinost“ je tudi pricapljala dne 4. aprila 1902 s člankom „Kompromis?“ na dan. Spisal ga je Podgornik. Sicer smo mislili, da je Podgornik v istini treznejši politik, ali konstatovati moramo, da njegova politična zrelost ne seže niti preko njegovega nosu, zakaj ta politik in „slovanski mislec“ ne opazi, po čem stremi ves ropot v klerikalnem taboru. Nauk cele zgodbe je ta: Klerikalni politikoni so mislili, da so dobili v „kompromisu“ nekako orožje, s katerim zavdajo napredni stranki smrtni vdarec. Pa prepričani naj bodo, da se jim nakana ne posreči, zakaj napredna-narodna stranka je ravno s tem kompromisom razcepila Slovence v dva tabora; v enem stoje trezno misleči politiki, v drugem so pa zastopniki „Slovenčeve“ stranke in štajerske „zaspane politike“.

Kako stališče pa zavzema slovensko napredno učiteljstvo pri tem kompromisu? Izjavljamo pred svetom, da smo popolnoma za kompromis. A diktirajmo jim ga pod sledečimi pogoji:

1.) Popolno slovensko gimnazijo v obližji Celja.

2.) Samostojnega slovenskega deželnega ljudskošolskega nadzornika za Spodnje Štajersko.

3.) Potrebne slovenske ljudske šole na Koroškem, v Trstu in Gorici.

Ako Vam je pa več Celje z ono nepopolno uktravistično gimnazijo pod nemškim vodstvom, kakor pa tak kompromis, potem — bodo pa Korošci kakor Štajerci kmalu klicali: „Morituri vos salutant!“ —

Govor dr. Tavčarja

pri proračunski razpravi 20. marca t. l.

Visoka zbornica!

Preden preidem v razpravo o srednjem šolstvu, preden se dotaknem raznovrstnih pritožb, ki bi se lahko po pravici oglašale s stališča slovenske narodnosti zoper državne srednje šole, sprožil bi rad nekatere splošne opazke.

Eden mojih predgovornikov, gospod poslanec Žičkar je zastopal v svojem govoru načela, ki jih s stališča svoje stranke

učitelj! Velecenjena gospoda! Tudi mi dečki ne smemo in ne moremo zaostati. Sicer imamo bolj trdo srce in radi ne izdamo, kadar nam postaja mehko. A danes, ko se spominjamo 25letnega Vašega plodonosnega delovanja v naši fari na tej šoli, ne moremo zadržati svojih čutil — silijo nam ven na dan — le pripravnih besedi ne moremo najti, s katerimi bi izrazili dostojno in razumno svojo hvaležnost, ljubezen in vdanost do Vas. Zahvalili smo se danes v cerkvi ljubemu Bogu, ki nam je dal tako vnetega učenika, prosili: naj Vas nam še dolgo ohrani in osreči. Tudi drugičrat hočemo še tako prositi, a danes sprejmite kot znak naše hvaležnosti zagotovilo, da se hočemo vedno in zvesto držati Vaših naukov. Učili ste nas, da moramo ljubiti Boga in pokoriti se njegovim zapovedim — in zavedni kristjani hočemo biti; učili ste nas, da moramo ljubiti svojo lepo slovensko domovino in zavedni Slovenci hočemo biti; učili ste nas, da moramo ljubiti slavno Avstrijo in našo cesarsko rodovino in zavedni Avstrijci

kraj, je očitno. Življenje se spozna le v večjih mestih, kjer so različni stanovi, različna podjetja, kjer je zastopana kolikor toliko tudi veđa in umetnost. In to spoznanje življenja je po mojem mnenju več vredno, kakor vsi grški aoristi in Horacijeve ode in še trigonometrija povrh. Le v mestih vidi dijak, kako se omikani ljudje vedejo in kretajo, le v mestih se lahko razširi dijaku duševni obzor. Naj mi tukaj nobeden ne ugovarja, da se zamujeno lahko na univerzi popravi. Naši abiturijenti so že prestari, kakor da bi se dali na univerzi mikati in likati. „Ura zamujena, ne pride več nobena.“ Žalčani in Št. Jurčani bodo sami pripoznali, da v njih krajih ni atmosfera, da bi se dijaki izobraževali, saj bi morala pretežna večina na kmetih stanovati.

2.) Bi eventualna gimnazija v Žaleu ali v Št. Juriju čez tri ali štiri leta za sušico umrla. Kajti dijaštvo žalske gimnazije bi se rekrutiralo le iz zapadnega dela celjskega, iz vranskega in gornjegrajskega okraja. Vsi dijaki pa v severnem, južnem in vshodnem delu celjskega okraja, dalje vsi dijaki iz celjskega mesta in okolice (in teh je 49), dalje vsi dijaki iz laškega, sevniskega, breškega, kozjanskega in šmarnskega okraja bi obtičali v Celju v nemški gimnaziji. Kajti tega si gospod dr. Tavčar naj nikar ne domišljuje, da bodo celjski Slovenci in celjski okoličani njegovemu kompromisu na ljubo svoje otroke dajali v kako vas blizu Št. Jurja ali Žalca h kakemu kmetu stanovati. Po našem računu bi šteli vsi štirje nižji razredi žalske ali šentjurske gimnazije v najugodnejšem slučaju 40 dijakov. In tako bi dobila učna uprava in bi imeli naši nasprotniki dokaz, da se slovenske spodnje gimnazije na Spodnjem Štajerskem ne drže. V Celje bi tudi ne mogli več, ker bi se tej pravici po kompromisu odpovedali. G. dr. Tavčar naj tudi nikakor ne prezre, da ima celjska gimnazija pripravnico nalašč za slovenske dijake, da je sploh vse za lov na slovenske dijake pripravljeno.

Prijatelji pri „Slovenu“! Ako ta fakta drže, zakaj pa zida ljubljanski škof svojo gimnazijo na ljubljanskem polju? Gimnazijci v Žaleu ali v Št. Juriju bi vsaj videli gnoj kidati, krave molzti in ovce stričiter krompir peči, dijaki škofovega zavoda pa še tega ne. Potem se ne čudite, da se borimo z vsemi „štirimi“ proti škofovemu zavodom.

Škof Bonaventura et consortes si naj torej konsekvantno tretjemu argumentu nikar ne domišljujejo, da bodo

Nič ne prinesemo, a z bogatimi zakladi raznega znanja se vsako leto poslavljamo od Vas. 25 let — koliko žalosti in grenkosti — prosimo odpustite — provročene ne po naši hudobiji, pač pa po naši lahkomišelnosti. A omagali niste! Navzlic trudu in grenkosti ste šli vedno svojo pot naprej: vedno ljubeznivo, vedno požrtovalno, vedno goreče nas učec in svareč. Zato se lahko danes ponosno ozirate na svoje 25letno plodonosno delovanje pri nas. Pa tudi me se s ponosom oziramo na Vas, našega ljubljenelega nadučitelja, ki ste vedno živeli in še vedno živite in gorite za šolo, ki ste ljubili in še ljubite učeco se mladino. Zato presrečna zahvala za ves Vaš trud in napor!

Ljubega Boga hočemo vedno prositi za Vas in Vaših blagor. Kot viden izraz naše zahvale pa sprejmite ta skromen šopek cvetlic ter glasen klic: Bog Vas blagoslovi in živi! Živio!

Končno se je slavljencu zahvalil še učenec 3. razreda, mu podal kot znak otroške hvaležnosti lepo podobo sv. Ivana Nepomuka in tako-le govoril: „Blagorodni gospod nad-

Slovenci njim na ljubo pošiljali svoje otroke v vas Št. Vid in ta zavod mora po „Slovenčevem“ računu čez tri ali štiri leta umreti za sušico.

Seveda „Edinost“ je tudi pricapljala dne 4. aprila 1902 s člankom „Kompromis?“ na dan. Spisal ga je Podgornik. Sicer smo mislili, da je Podgornik v istini treznejši politik, ali konstatovati moramo, da njegova politična zrelost ne seže niti preko njegovega nosu, zakaj ta politik in „slovanski mislec“ ne opazi, po čem stremi ves ropot v klerikalnem taboru. Nauk cele zgodbe je ta: Klerikalni politikoni so mislili, da so dobili v „kompromisu“ nekako orožje, s katerim zavdajo napredni stranki smrtni vdarec. Pa prepričani naj bodo, da se jim nakana ne posreči, zakaj napredna-narodna stranka je ravno s tem kompromisom razcepila Slovence v dva tabora; v enem stoje trezno misleči politiki, v drugem so pa zastopniki „Slovenčeve“ stranke in štajerske „zaspane politike“.

Kako stališče pa zavzema slovensko napredno učiteljstvo pri tem kompromisu? Izjavljamo pred svetom, da smo popolnoma za kompromis. A diktirajmo jim ga pod sledečimi pogoji:

1.) Popolno slovensko gimnazijo v obližji Celja.

2.) Samostojnega slovenskega deželnega ljudskošolskega nadzornika za Spodnje Štajersko.

3.) Potrebne slovenske ljudske šole na Koroškem, v Trstu in Gorici.

Ako Vam je pa več Celje z ono nepopolno uktravistično gimnazijo pod nemškim vodstvom, kakor pa tak kompromis, potem — bodo pa Korošci kakor Štajerci kmalu klicali: „Morituri vos salutant!“ —

Govor dr. Tavčarja

pri proračunski razpravi 20. marca t. l.

Visoka zbornica!

Preden preidem v razpravo o srednjem šolstvu, preden se dotaknem raznovrstnih pritožb, ki bi se lahko po pravici oglašale s stališča slovenske narodnosti zoper državne srednje šole, sprožil bi rad nekatere splošne opazke.

Eden mojih predgovornikov, gospod poslanec Žičkar je zastopal v svojem govoru načela, ki jih s stališča svoje stranke

učitelj! Velecenjena gospoda! Tudi mi dečki ne smemo in ne moremo zaostati. Sicer imamo bolj trdo srce in radi ne izdamo, kadar nam postaja mehko. A danes, ko se spominjamo 25letnega Vašega plodonosnega delovanja v naši fari na tej šoli, ne moremo zadržati svojih čutil — silijo nam ven na dan — le pripravnih besedi ne moremo najti, s katerimi bi izrazili dostojno in razumno svojo hvaležnost, ljubezen in vdanost do Vas. Zahvalili smo se danes v cerkvi ljubemu Bogu, ki nam je dal tako vnetega učenika, prosili: naj Vas nam še dolgo ohrani in osreči. Tudi drugičrat hočemo še tako prositi, a danes sprejmite kot znak naše hvaležnosti zagotovilo, da se hočemo vedno in zvesto držati Vaših naukov. Učili ste nas, da moramo ljubiti Boga in pokoriti se njegovim zapovedim — in zavedni kristjani hočemo biti; učili ste nas, da moramo ljubiti svojo lepo slovensko domovino in zavedni Slovenci hočemo biti; učili ste nas, da moramo ljubiti slavno Avstrijo in našo cesarsko rodovino in zavedni Avstrijci

ne morem odobravati. Toda stojim na stališču, da je vsakdo v tej zbornici upravičen, zastopati svoja načela in to pravico si hočem prilastiti tudi jaz tukaj.

Klerikalizem in šola.

Na Kranjskem in povsod, kjer prebivajo Slovenci, se pojavlja močna nazadnjaška struja zoper moderno šolo. Kakor volkovi okoli črede, tako volhajo naši nazadnjaki okoli onih zatvornic, s katerimi so obdali zakoni prosvitljene dobe naše šole. Stranka, ki se med Slovenci pripozna k svobodnim načelom, in kateri imam tudi jaz čast pripadati, straži sicer vestno pred šolo, pred tem braniščem, ki jamči za zdravi napredek slovenskega naroda. Ni tedaj čudo, če smo postali vsled tega neprestanega straženja nekoliko nervozni, tako da slutimo povsod nevarnosti ter iste tudi zdajpazdaj pretiravamo.

Naj si morebiti nosi tudi to, kar bom tukaj navedel, znak pretiranja, ne sklepajte iz tega na bolešno pretiranost, kakršne se čutim prostega. Izvajajte temuč blagohotno iz onih mučnih skrbi, ki nas napolnjujejo — posebno na Kranjskem — zaradi šole. Nevarnosti so, in sovražniki so, ki javno rohne ali tudi na skrivnem ruvajo in ščuvajo zoper državne zavode. To so sovražniki, ki ne prikivajo, da hočejo biti rimski od glave do pete in v mozeg svojih kosti. Mi pa, ki nočemo niti s skrajnim koncem svojih nosov biti rimski, moramo prestati težke boje in naši živci so v neprestani razburjenosti, osobito ker čestokrat mogočnega protivnika ne vidimo, temuč le občutimo njegovo nevarno rovanje pod nogami.

Čutimo, da grozijo [novi] šoli velike nevarnosti, čutimo pa tudi, da nismo čestokrat v stannu, odrediti potrebno v pokončevanje teh nevarnosti, ker se skrivajo za hinavstvo in zvičajnost.

Zaradi tega mi blagovolite v mojem današnjem govoru pripisati nekoliko nervozitete ter mi potrpežljivo oprostiti, ako bi mi tuptam ušla trpka beseda.

Minister Hartel.

Tako naj vendar omenim, da so nevarnosti, o katerih sem ravnokar govoril, postale pod sedanjim naučnim ministrom še intenzivnejše. Smatrali smo ekscelenco za svobodoljubnega moža; mogoče, da je tudi bil, toda dandanes se

hočemo biti. Da — hvalo stotero za Vaše lepe nauke, za Vaš trud in napor. Bog Vas živi! Bog Vam plačaj! Živio!

Po končanem govoru so zaklicali navzoči trikrat „slava“ in „živio“, nato pa je zadonela ljubljena cesarska pesem.

Jubilant je bil vidno ginjen in presenečen tako, da je jedva izpregovoril le kratke, ginljive besede v zahvalo za nepričakovano-prirejeno mu slavnost.

Te slavnosti pa je bil gospod nadučitelj tudi vreden in jo je popolnoma zaslužil.

Gospod Janko Skerbinec deluje požrtvovalno in s pohvalnim uspehom 25 let v šoli v Višnji gori; za korist občine se je trudil nad 18 let kot mestni občinski svetovalec; leta 1885. je ustanovil navzlic raznim zaprekam dobro organizovano gasilno društvo, l. 1894. pa višenjsko mestno godbo.

Po njegovem prizadevanju je nasajenih in pocepljenih po vsej šolski občini veliko zlahkanih sadnih dreves. Tudi cerkveno in narodno petje prav marljivo goji, tako da posebno cerkveno petje slovi daleč na okoli.

Tedaj čast, komur čast.

—e—, neučitelj.

mi zdijo barve njegove svobodomiselnosti obledele, kakor barve mašnega oblačila, ki se rabi že sto let. Ako ni ta fraza prava, pritrtil bo ekscelencia, da je svojo nekdanjo lahkomišelnost prevlekel močno z lepotilom. (Prav dobro!)

Letošnja budgetna debata je potekla pravzaprav zelo medlo, in sveti ogenj svobodomiselnosti, ki je v prejšnjih časih tuptam v tej zbornici visoko vzplamtel, ni nikjer švigal, prav tako, kakor da bi bili za Avstrijo svobodomiselnost in prosveta odpravljena pojma.

Gospod naučni minister se ima tej okolnosti zahvaliti za svoje udobne dneve, in prav nič bi se ne čudil, če bi ekscelencia sedaj, ko je srednješolska zadeva na razpravi, porabil zbornične razprave za to, da absolvira pod temno odejo dvorane svoje poldansko spanje.

In takoj pripomnim, ekscelencia lahko stori to brez nevarnosti! Če bi ne bilo malce Celja, potem bi se duše tega visokega drž. zbora preklicano malo brigale za idealne namene, ki jih zasleduje in dosega srednja šola v zdravi državi, in nihče bi se posebno ne razvnel nad nepopolnostmi uprave našega srednjega šolstva. (Prav dobro!)

Tako pa tvori resolucija grofa Stürgkha središče razprave o naučnem budgetu, kregamo in prepiramo se za majhno mušico, toda bojim se, da smo podobni dvema učenjakoma, ki sta se sprla v afrikanski puščavi zaradi redkega metulja, ne da bi opazila črne čete, ki se jima bliža za hrbotom. Ta dva izvrstna moža znanosti gotovo ne bodeta zapazila nevarnosti poprej, dokler se ne bodeta že sukala na ražnju ter se ocvrla za obed temni druhali. (Prav dobro!)

No, nočem govoriti samo o Celju, dasi še bom prišel na to in na resolucijo grofa Stürgkha. Naprej bi rad posvetil nekoliko besed nevarnostim, ki grozijo osobito na Kranjskem srednji šoli. Pri tem ne grem tako daleč, kakor nekateri hudobni jeziki, ki trdijo, da na Kranjskem niti ne potrebujemo ministra za bogočastje in nauk, ker oskrbuje bogočastno upravo škof ljubljanski, nauk pa kardinal v Gorici, (Čujte! Čujte!) tako daleč nočem iti, toda na Kranjskem so nekatere posebne nevarnosti, in državni upravi očitam, da se proti tem nevarnostim ne le ne bojuje, temuč indirektno priznava, da bi ji niti ne bilo neprijetno, če bi se te nevarnosti zrušile uničujoče na našo srednjo šolo.

Gospoda moja! Pred nedavnim je neverjetno trdil tukaj zastopnik nekaterih kmečkih občin Gorenje Štajerske v svojem govoru o državnem proračunu, da se učenci na sedanjih učiteljskih v svoji veri pokvarijo; da bi ti učni zavodi potem-takem ne bili nič drugega kot zavodi za brezverstvo in dušno kvarenje.

Ne omenjam tega iz vzroka, da bi opozoril, da ekscelencia gospod naučni minister ne protestira takoj proti temu vnebovpijočemu natolcevanju. (Dalje pril.)

Šolstvo v podrobni proračunski razpravi.

(Konec.)

Česar še nedavno sami nismo verjeli, se je zgodilo. Nemški naklep na slovenske gimnazijske razrede v Celju se je sijajno odbil. V tem znamenju se je tudi prekinilo predvelikonočno zasedanje burno in kričeče, toda za avstrijsko slovanstvo zmagovito.

Za neusmiljeni poraz Stürgkhove resolucije se imamo Slovenci zahvaliti pač poglavitno nevstrašeni slovanski vza-

ne morem odobravati. Toda stojim na stališču, da je vsakdo v tej zbornici upravičen, zastopati svoja načela in to pravico si hočem prilastiti tudi jaz tukaj.

Klerikalizem in šola.

Na Kranjskem in povsod, kjer prebivajo Slovenci, se pojavlja močna nazadnjaška struja zoper moderno šolo. Kakor volkovi okoli črede, tako volhajo naši nazadnjaki okoli onih zatvornic, s katerimi so obdali zakoni prosvitljene dobe naše šole. Stranka, ki se med Slovenci pripozna k svobodnim načelom, in kateri imam tudi jaz čast pripadati, straži sicer vestno pred šolo, pred tem braniščem, ki jamči za zdravi napredek slovenskega naroda. Ni tedaj čudo, če smo postali vsled tega neprestanega straženja nekoliko nervozni, tako da slutimo povsod nevarnosti ter iste tudi zdajpazdaj pretiravamo.

Naj si morebiti nosi tudi to, kar bom tukaj navedel, znak pretiranja, ne sklepajte iz tega na bolešno pretiranost, kakršne se čutim prostega. Izvajajte temuč blagohotno iz onih mučnih skrbi, ki nas napolnjujejo — posebno na Kranjskem — zaradi šole. Nevarnosti so, in sovražniki so, ki javno rohne ali tudi na skrivnem ruvajo in ščuvajo zoper državne zavode. To so sovražniki, ki ne prikrivajo, da hočejo biti rimski od glave do pete in v mozeg svojih kosti. Mi pa, ki nočemo niti s skrajnim koncem svojih nosov biti rimski, moramo prestati težke boje in naši živci so v neprestani razburjenosti, osobito ker čestokrat mogočnega protivnika ne vidimo, temuč le občutimo njegovo nevarno rovanje pod nogami.

Čutimo, da grozijo [novi] šoli velike nevarnosti, čutimo pa tudi, da nismo čestokrat v stannu, odrediti potrebno v pokončevanje teh nevarnosti, ker se skrivajo za hinavstvo in zvičajnost.

Zaradi tega mi blagovolite v mojem današnjem govoru pripisati nekoliko nervozitete ter mi potrpežljivo oprostiti, ako bi mi tuptam ušla trpka beseda.

Minister Hartel.

Tako naj vendar omenim, da so nevarnosti, o katerih sem ravnokar govoril, postale pod sedanjim naučnim ministrom še intenzivnejše. Smatrali smo ekscelenco za svobodoljubnega moža; mogoče, da je tudi bil, toda dandanes se

hočemo biti. Da — hvalo stotero za Vaše lepe nauke, za Vaš trud in napor. Bog Vas živi! Bog Vam plačaj! Živio!

Po končanem govoru so zaklicali navzoči trikrat „slava“ in „živio“, nato pa je zadonela ljubljena cesarska pesem.

Jubilant je bil vidno ginjen in presenečen tako, da je jedva izpregovoril le kratke, ginjive besede v zahvalo za nepričakovano-prirejeno mu slavnost.

Te slavnosti pa je bil gospod nadučitelj tudi vreden in jo je popolnoma zaslužil.

Gospod Janko Skerbinec deluje požrtvovalno in s pohvalnim uspehom 25 let v šoli v Višnji gori; za korist občine se je trudil nad 18 let kot mestni občinski svetovalec; leta 1885. je ustanovil navzlic raznim zaprekam dobro organizovano gasilno društvo, l. 1894. pa višenjsko mestno godbo.

Po njegovem prizadevanju je nasajenih in pocepljenih po vsej šolski občini veliko zlatih sadnih dreves. Tudi cerkveno in narodno petje prav marljivo goji, tako da posebno cerkveno petje slovi daleč na okoli.

Tedaj čast, komur čast.

—e—, neučitelj.

mi zdijo barve njegove svobodomiselnosti obledele, kakor barve mašnega oblačila, ki se rabi že sto let. Ako ni ta fraza prava, pritrtil bo ekscelenca, da je svojo nekdanjo lahkomišelnost prevlekel močno z lepotilom. (Prav dobro!)

Letošnja budgetna debata je potekla pravzaprav zelo medlo, in sveti ogenj svobodomiselnosti, ki je v prejšnjih časih tuptam v tej zbornici visoko vzplamtel, ni nikjer švigal, prav tako, kakor da bi bili za Avstrijo svobodomiselnost in prosveta odpravljena pojma.

Gospod naučni minister se ima tej okolnosti zahvaliti za svoje udobne dneve, in prav nič bi se ne čudil, če bi ekscelenca sedaj, ko je srednješolska zadeva na razpravi, porabil zbornične razprave za to, da absolvira pod temno odejo dvorane svoje poldansko spanje.

In takoj pripomnim, ekscelenca lahko stori to brez nevarnosti! Če bi ne bilo malce Celja, potem bi se duše tega visokega drž. zbora preklicano malo brigale za idealne namene, ki jih zasleduje in dosega srednja šola v zdravi državi, in nihče bi se posebno ne razvnel nad nepopolnostmi uprave našega srednjega šolstva. (Prav dobro!)

Tako pa tvori resolucija grofa Stürgkha središče razprave o naučnem budgetu, kregamo in prepiramo se za majhno mušico, toda bojim se, da smo podobni dvema učenjakoma, ki sta se sprla v afrikanski puščavi zaradi redkega metulja, ne da bi opazila črne čete, ki se jima bliža za hrptom. Ta dva izvrstna moža znanosti gotovo ne bodeta zapazila nevarnosti poprej, dokler se ne bodeta že sukala na ražnju ter se ocvrla za obed temni druhali. (Prav dobro!)

No, nočem govoriti samo o Celju, dasi še bom prišel na to in na resolucijo grofa Stürgkha. Naprej bi rad posvetil nekoliko besed nevarnostim, ki grozijo osobito na Kranjskem srednji šoli. Pri tem ne grem tako daleč, kakor nekateri hudobni jeziki, ki trdijo, da na Kranjskem niti ne potrebujemo ministra za bogočastje in nauk, ker oskrbuje bogočastno upravo škof ljubljanski, nauk pa kardinal v Gorici, (Čujte! Čujte!) tako daleč nočem iti, toda na Kranjskem so nekatere posebne nevarnosti, in državni upravi očitam, da se proti tem nevarnostim ne le ne bojuje, temuč indirektno priznava, da bi ji niti ne bilo neprijetno, če bi se te nevarnosti zrušile uničujoče na našo srednjo šolo.

Gospoda moja! Pred nedavnim je neverjetno trdil tukaj zastopnik nekaterih kmečkih občin Gorenje Štajerske v svojem govoru o državnem proračunu, da se učenci na sedanjih učiteljskih v svoji veri pokvarijo; da bi ti učni zavodi potem-takem ne bili nič drugega kot zavodi za brezverstvo in dušno kvarenje.

Ne omenjam tega iz vzroka, da bi opozoril, da ekscelenca gospod naučni minister ne protestira takoj proti temu vnebovpijočemu natolcevanju. (Dalje pril.)

Šolstvo v podrobni proračunski razpravi.

(Konec.)

Česar še nedavno sami nismo verjeli, se je zgodilo. Nemški naklep na slovenske gimnazijske razrede v Celju se je sijajno odbil. V tem znamenju se je tudi prekinilo predvelikonočno zasedanje burno in kričeče, toda za avstrijsko slovanstvo zmagovito.

Za neusmiljeni poraz Stürgkhove resolucije se imamo Slovenci zahvaliti pač poglavitno nevstrašeni slovanski vza-

jemnosti, posebno nepremakljivim češkim sobojevnikom. Res je sicer, da bi tako sijajnega uspeha ne bili dosegli, da ni posegla vmes srečna konstelacija. Nemški klerikalci so se deloma pridružili Nemcem, deloma so zapustili dvorano, trije pa so celo glasovali s Slovenci. Jeziček na tehničarji pa so bili Italijani, ki so glasovali proti Stürgkhovi resoluciji, ne morda iz ljubezni in pravičnosti do Slovencev, temuč iz gologlega maščevanja, ker niso hoteli Nemci glasovati za premeštevitev hrvaške gimnazije iz Pazina. To so tudi izjavili pred glasovanjem po svojem zastopniku Rizziju, češ, da bi jih bili imeli Nemci popolnoma zase, da so postavili na glasovanje obenem pazinsko in celjsko gimnazijo. Glasovali so tedaj nemški klerikalci in Italijani — kakor jim je ravno kazalo.

Pred glasovanjem je govoril še enkrat naučni minister Hartel o srednjem šolstvu. Povedal je, da je mogoče le sukcesivno izvrševati želje glede novih srednjih šol. V ministrstvu leži sedaj 47 prošelj za poddržavljenje srednjih šol, 56 prošelj za ustanovitev novih srednjih šol, v 29 slučajih prosijo občine, da jim država spregleda prevzeta bremena za srednje šole. Ako bi hotela vlada ugoditi vsem tem prošnjam, nakopala bi si celih 16 milijonov K več izdatkov, a obremenila bi tudi vsakoletni državni proračun za 7 milijonov. Minister izjavi, da so glede srednjih šol na najslabšem planinske dežele, kjer se baš zadnji čas ponavljajo upravičene prošnje za ustanovitev srednjih šol, na katere se tudi mora ozirati, ker izkazujejo po preobitem obisku takoj ob ustanovitvi, da so potrebne.

Potem je govoril celjski poslanec Pommer, ki je mešal po svoji duhoviti navadi „Kraut und Knochenwerk zusammen“. Govoril je o papeževih bullah, cerkveni dogmatiki, o Štajerski kot pradomovini Nemcev, o krstnih knjigah, o Gostinčarjevi zadevi, o slovenskih okrajnih zastopih, „Slovenskem Narodu“ in prisilnem zavodu za žurnaliste, o krvavo žaljenem nemštvu itd.

Kot tip celjskega „todlna“ je pogrel brezmejno budalost, da so slovenski gimnazijski razredi — očitno orodje za poslovenjenje Celja in Spodnje Štajerske. Za to duhovito profesorsko iznajdbo je mož vreden nemških Celjanov, Celjani pa njega.

Posl. grof Stürgkh je še enkrat razlagal na dolgo in široko o svoji famozni resoluciji. Mož pač ni slutil, da govori svojemu slabotnemu detetu — nagrobni govor.

Najprej pride na glasovanje zvišena budgetna postojanka za češko gimnazijo v Opavi, ki se sprejme z 239 glasovi proti 144. Za so glasovali tudi socialni demokratje.

Po formalni debati se začne poimensko glasovanje o Stürgkhovi resoluciji. Zbornica je nudila v tem trenutku nenavadno lice. Od Badenijevih časov ni bila zbornica tako polna. Hrupna razburjenost je rasla od minute do minute, da ni bilo slišati imena poklicanih. Ko potem končno naznani predsednik uspeh: za 170, proti 203, resolucija je zavržena s 33 glasovi večine, zavladala je za trenotek splošna tišina, da zabučni potem vihar s tem večjo silo. Vse nemci so zvižgali in razbijali, vse križem je vpilo, grozilo, smejal se in ploskalo. Ker ni nihče hotel zapustiti zbornice, a predsednik ni mogel priti do besede, zaključil je naglo sejo, ne da bi bil kdo slušal in razumel njegovega voščila za praznike.

Nepričakovan poraz je najhujše poparil nemško ljudsko stranko, ki si je domišljevala, da bo s svojo pristno revolversko politiko prisilila vlado in ostale stranke, da se podvr-

žejo brezpogojno njeni diktaturi. Dovolj značilno za korupcijske nazore v tej stranki je pač, da je zveza nemške ljudske stranke pred glasovanjem obvestila ministrskega predsednika, da stopi stranka takoj v opozicijo, ako glasovanje o celjski resoluciji ne izpade v prilog Nemcem. Naravnost zaukazali so Körberju, da naj vpliva na nemške klerikalce, da bodo glasovali za Stürgkhovo resolucijo.

Ker se Körberju to ni posrečilo popolnoma — sicer pa je njegovo večerajšnje objemanje Kathreina tudi pomembivo — izdala je zveza nemške ljudske stranke komuniké, v katerem se trdi, da je vsled padle Stürgkhove resolucije postal parlamentarni položaj skrajno resen. Budget s celjsko postavko v sedanji obliki, s češko tehniko v Brnu in 16 milijoni za Prago itd. je za avstrijske Nemce nesprejemljiv.

Sicer pa tudi v nemški ljudski stranki ne jedo juhe tako vroče, kakor jo — kuhajo.

Zmes.

XXXVIII.

G. urednik! Najbolje je, da začneva pri „visoki“ politiki (ne na Triglavu) in potem preideva na našo ljudsko šolsko politiko. Naš najvišji šolski „liberalce“ šef kaj rad da razne koncesije klerikalni stranki, samo da ostane „regierungsfähig“. Midva še nisva bila v tem položaju, kakor ne Kathrein, ko ga je ministrski predsednik pl. Körber objel, ker ni glasoval za slovensko-nemško gimnazijo v Celju.

Če kogar minister objame, tako že ve, da to ni zaman, zlasti če se vlada dogovori z nemškimi poslanci, da je treba Slovanom zaušnico dati, četudi potom Stürgkhove resolucije.

Zakaj pa ni pl. Körber objel dr. Žlindre, ki ima glasom klerikalnih trobil največ zaslug za rešenje naše slovenske gimnazije? No zato, ker sta dr. Žlindra in poslanec Robič pregovorila, da so (reci!) trije nemški klerikalci glasovali za, drugi pa so se glasovanju odtegnili. To pač kaže, da imajo nemški še nejasen program, dočim so vse druge stranke vedle, za kaj se gre. Nemška krščanska stranka s svojim vodjem dr. Luegerjem, ki je bil nekak polubog naših krščanskih socialistov, se je postavila na nemško stran, kakor naši vladni školje s svojim nemškim uradovanjem. „Honny soit pui mal y pense.“ (Lump, ki kaj slabega pri tem misli). Zasluga za to lapalijo je seve na strani slov. katoliške stranke, oziroma dr. Žlindre.

Poslanec Hagenhofer je v državnem zboru trdil, da so državna učiteljsišča kraji za brezboštvo in pačenje duš, gostobesedni in „neumorno“ delavni Žičkar (dika slov. naroda) pa, da so eksercicije na srednjih šolah odmor duše. Iz tega sledi, da se morajo na srednjih šolah popačene duše oprati, da dobijo odmor duše, kateri jej prija najbolj v „počitnicah“.

Ako „liberalni“ naučni minister zagovarja stvari, ki so le pridobitev klerikalcev, potem se ne čudimo dr. Tavčarju, če je rekel: „Hudobni jeziki na Kranjskem sicer trdijo, da naučnega ministra niti ne potrebujemo, ker oskrbuje bogočastno upravo knezoškofo v Ljubljani itd.“

Vitez Gredolčič izgubil je vse pojme za boritev narodnega šolstva, ker mu je lastna oseba več nego napredek Slovenstva. Kdor sili slov. otroke v Katilinejeve vojašnice v Podturn in s svojo zloglasno politiko zavira zdrav razvoj „Šolskega doma“, ne more več biti „ljubljenec naroda“.